

**ROZSUDOK
V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací v senáte zloženom z predsedu JUDr. Jozefa Štefanka a členiek JUDr. Anny Petruľákovéj a JUDr. Ivany Izakovičovej v právnej veci žalobcu: **K., a.s. V., Š.** Bratislava, IČO: X. proti žalovanému: **A., s.r.o.,** N. Kysucké Nové Mesto, zast. JUDr. J. M., advokátom, M.Žilina, **o zaplatenie 41 972,-Sk a prísl.** na dovolanie žalobcu proti rozhodnutiu Krajského súdu v Žiline zo dňa 28. marca 2007 č. k. 20 Cob 343/06-101 takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline zo dňa 28. marca 2007 č. k. 20 Cob 343/06 - 101 v potvrdzujúcej časti a výroku o náhrade trov odvolacieho konania **m e n í** tak, že žalovaný je povinný žalobcovi zaplatiť 34 341,-Sk s úrokom z omeškania vo výške 12,5 % odo dňa 02. 11. 2003 až do zaplatenia.

Žalovaný je povinný žalobcovi zaplatiť 8 269,-Sk ako náhradu trov celého konania.

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd v Žiline dovolaním napadnutým rozsudkom odvolanie žalobcu zo dňa 31. 08. 2006 proti rozsudku Okresného súdu v Žiline č. k. 10 Cb 26/2006-52 zo dňa 29. 05. 2006 v spojení s uznesením č. k. 10 Cb 26/2006-60 zo dňa 29. 06. 2006 v časti výroku, ktorým bol žalovaný zaviazaný zaplatiť žalobcovi 7 631,-Sk s príslušenstvom odmietol. Vo zvyšnej časti, ktorou súd žalobu zamietol a vo výroku o náhrade trov konania rozsudok potvrdil. Proti tomuto rozsudku pripustil dovolanie.

Podľa odôvodnenia rozsudku Okresný súd v Žiline zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcovi sumu 7 631,-Sk s 12,5 % úrokom z omeškania počítaným z dlžnej sumy od 02. 11. 2003 do zaplatenia, a vo zvyšnej časti žalobu zamietol. O náhrade trov konania rozhodol tak, že žalovaného zaviazal žalobcovi zaplatiť trovy konania vo výške 8756,80 Sk na účet jeho právneho zástupcu.

Odvolaací súd na základe odvolania žalobcu odvolanie vo výroku, ktorým bol žalovaný zaviazaný zaplatiť žalobcovi 7 631,-Sk podľa § 218 ods. 1 písm. b/ O.s.p. odmietol, pretože v tejto časti istiny a príslušenstva, nebol dotknutý na svojich právach a preto ani oprávnený podať odvolanie.

Vo zvyšnej časti sa odvolaací súd plne stotožnil s odôvodnením i so záverom súdu prvého stupňa a preto rozsudok potvrdil.

Podľa odôvodnenia žalobca si uplatnil návrhom na začatie konania zaplatenie poisťného vo výške 24 239,-Sk s príslušenstvom podľa poisťnej zmluvy č. 360101528 uzavretej dňa 26. 11. 2001 s účinnosťou od 01. 01. 2002 na dobu neurčitú, a to zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a poisťného 17 733,-Sk s príslušenstvom podľa poisťnej zmluvy č. 1360101516 zo dňa 14. 11. 2001 s účinnosťou od 01. 01. 2002 na dobu neurčitú, rovnako pre poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. Žalobca tvrdil, že poistenie zaniklo k 01. 11. 2003, z toho dôvodu nárokovaná časť poisťného z oboch poisťných zmlúv bola za obdobie od 01. 01. 2003 do 01. 11. 2003 podľa § 11 zák. č. 381/2001 Z.z. Z odôvodnenia rozsudku súdu I. stupňa cituje, že účastníci si v zmluve dohodli spôsob platenia poisťného v štvrtročných splátkach bez vplyvu na stanovenú splatnosť bežného poisťného; neuhradením poisťného v zmysle dohodnutej lehoty a v dôsledku plynutia času došlo k zániku poisťnej zmluvy. Účastníci si zmluvne dohodli, že poisťné je splatné prvého dňa príslušného kalendárneho roka t. j. k 01. 01. a ak žalovaný v lehote splatnosti poisťné t. j. 01. 01. príslušného kalendárneho roka neuhradil dohodnutú splátku poisťného, poisťná zmluva uplynutím jedného mesiaca od splatnosti poisťného t. j. 01. 02. zanikla. Z tohto dôvodu súd prvého stupňa priznal žalobcovi právo na zaplatenie poisťného do konca kalendárneho mesiaca, v ktorom zaniklo poistenie zodpovednosti t. j. do 28. 02. 2003 v prípade poisťnej zmluvy zo dňa 16. 11. 2001 v sume 4 407,-Sk /dva mesiace á 2 203,50 Sk/ a v prípade poisťnej zmluvy zo dňa 14. 11. 2001 v sume 3 224,-Sk /dva mesiace á 1 612,-Sk/. Odvolaací súd sa s týmto záverom i jeho odôvodnením plne stotožnil.

Odôvodnenie súdu I. stupňa široko doplnil. Uvádza, že z poisťných zmlúv uzavretých medzi žalobcom a žalovaným č. 360101528 a č. 1360101516 vyplynulo, že išlo o poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, pričom obidve zmluvy

nadobudli účinnosť 01. 01. 2002. Práve k tomuto dátumu vstúpila do účinnosti právna úprava prijatá zákonom č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. Táto zákonná úprava je *lex specialis* vo vzťahu k Občianskemu zákonníku ako právnomu predpisu *lex generalis*. Vyplýva to z ust. § 1 ods. 2 tohto zákona, podľa ktorého, ak tento zákon neustanovuje inak, vzťahujú sa na poistenie zodpovednosti osobitné predpisy, medzi ktorými je odkaz aj na Občiansky zákonník.

Odvolačný súd vychádzajúc zo znenia Všeobecných poistných podmienok a poistných zmlúv uzavrel, že poistným obdobím, bol jeden kalendárny rok od 01. 01. do 31. 12. a splatnosť poistného prvého dňa poistného obdobia. Na základe tohto vyslovil záver, že medzi žalobcom a žalovaným jasným spôsobom bola dohodnutá splatnosť poistného prvého dňa poistného obdobia t. j. 01. 01. 2003 pre kalendárny rok 2003. Z dôvodu, že žalovaný nezaplatil podľa § 9 ods. 4 zákona č. 321/2001 Z. z. poistné do jedného mesiaca od dátumu jeho splatnosti, t. j. 03. 02. 2003 /01. 01. 2003 bola sobota/ za použitia ust. § 11 ods. 7 zákona č. 321/2001 Z. z. mal žalobca ako poisťovateľ nárok na poistné do konca kalendárneho mesiaca, v ktorom poistenie zodpovednosti zaniklo, t. j. 28. 02. 2003 tak, ako správne konštatoval súd prvého stupňa.

Odvolačný súd s poukazom na ust. § 791 ods. 1 Obč. zák. dospel k záveru, že je nesporné, že pre zánik poistenia zodpovednosti je rozhodujúca a určujúca splatnosť poistného a nie dohodnutý spôsob platenia v štvrtročných splátkach poistného. Je názoru, že bolo povinnosťou žalobcu, ak sa pre právne úkony poistenia vyžaduje písomná forma, aby dohodnutú splatnosť poistného určenú prvým dňom poistného obdobia, stanoveného jedným kalendárnym rokom, dal do súladu s možnosťou platenia poistného v štvrtročných splátkach. Iná splatnosť poistného ako prvým dňom poistného obdobia, ktorým je kalendárny rok, z uzavretých poistných zmlúv a všeobecných poistných podmienok v konečnom dôsledku podľa názoru odvolacieho súdu z právnej úpravy zákona č. 381/2001 Z.z. nevyplývala.

Odvolačný súd pripustil v zmysle § 238 ods. 3 O.s.p. proti svojmu rozhodnutiu dovolanie, keďže v rozsudku krajského súdu, ako aj v napadnutom rozsudku okresného súdu išlo o posúdenie takej právnej otázky, ktorej riešenie má zásadný právny význam pre ďalšiu súdnu prax, rozhodnutie má dopad nielen na predmetnú vec ale aj na riešenie druhovo rovnakých prípadov.

O náhrade trov konania rozhodol súd podľa § 224 ods. 1 a § 142 ods. v spojení s § 151 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku v časti, v ktorej odvolací súd napadnutý rozsudok súdu 1. stupňa potvrdil a vo výroku o náhrade trov konania podal dovolanie žalobca a navrhol ho zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Tvrdí, že napadnutý rozsudok spočíva na

nesprávnom právnom posúdení veci. Poukazuje na uzavreté poisťné zmluvy, z ktorých jasne vyplýva začiatok a koniec poisťného obdobia; predmet a typ poistenia; výška ročného lehotného poisťného a taktiež splatnosť jednotlivých splátok poisťného. V článku G. údaje o poisťnom sa zmluvné strany dohodli na uhrádzaní poisťného v štyroch splátkach. Žalovaný v poisťnom období od 01. 01. 2002 do 31. 12. 2002 platil poisťné v dňoch 28. 11. 2001, 02. 04. 2002, 02. 07. 2002 a 01. 10. 2002. Žalobca je názoru, že aj zo spôsobu, akým žalovaný uhrádzal ročné poisťné počas roku 2002 je zrejmé, že žalobca a žalovaný si vopred dohodli splatnosť jednotlivých splátok zmluvne dohodnutého poisťného, a teda došlo k predĺženiu lehoty splatnosti poisťného až do času splatnosti poslednej, t.j. štvrtej splátky ročného poisťného – v prejednávanej právnej veci dátumovo do 01. 10. 2003. Podľa čl. IX ods. 2 poisťným obdobím je kalendárny rok. Lehota pre zánik poistenia začína plynúť až od okamihu nezaplatenia ročného poisťného - deň splatnosti jeho poslednej splátky, t.j. dátumovo od 01. 10. 2003. Žalobca si myslí, že zákon nespája účinky zániku poistenia s nezaplatením časti (splátky) poisťného, ale len s nezaplatením poisťného ako celku. Zmluvné strany si podľa neho nedohodli v rámci existujúceho poisťného vzťahu, že ak by žalovaný nezaplatil niektorú zo splátok poisťného, mal by žalobca právo žiadať od žalovaného zaplatenie celého poisťného a došlo by k strate lehôt podľa ust. § 565 Obč. zák., t.j. k strate výhody splátok, ktorých výška a čas splatnosti boli medzi zmluvnými stranami vopred dohodnuté, nedochádza priamo zo zákona.

Dovolateľ na potvrdenie svojho právneho názoru priložil k svojmu dovolaniu niekoľko rozsudkov krajských súdov, ktoré riešia túto problematiku.

K dovolaniu sa vyjadril žalovaný a navrhol napadnutý rozsudok odvolacieho súdu ako vecne správny potvrdiť.

Opätovne poukazuje na ustanovenia zmluvy z ktorých je zrejmé, že poisťné za poisťné obdobie je splatné prvý deň príslušného poisťného obdobia. Poisťným obdobím je jeden rok. Skutočnosť, že bolo žalovanému umožnené splácať poisťné v štvrťročných splátkach, nezakladá zmenu splatnosti poisťného, ale len dohodu o čase platenia. To, že žalovaný uhrádzal jednotlivé splátky ročného poisťného postupne počas kalendárneho roka 2002, nemožno brať ako dohodu o splatnosti a už vôbec nie tak, že by došlo k predĺženiu lehoty splatnosti poisťného až do času splatnosti poslednej t. j. štvrtej splátky ročného poisťného.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací preskúmal vec podľa § 242 ods. 1 O.s.p. bez nariadenia pojednávania v zmysle § 243a ods. 1 O.s.p. a keďže dospel k záveru, že nesprávnosť dovolaním napadnutého rozhodnutia spočíva len v nesprávnom právnom posúdení správne zisteného skutkového stavu, napadnuté rozhodnutie v súlade s ust. § 243b ods. 2 druhá veta O.s.p zmenil.

Prvostupňový súd svoje rozhodnutie oprel o názor a odvolací súd sa s ním stotožnil, že v danom prípade je potrebné rozlišovať pojmy poisťné, splatnosť poisťného a spôsob platenia poisťného. Ak účastníci zmluvy upravili spôsob platenia poisťného v štvrt'ročných splátkach bez vplyvu na stanovenú lehotu splatnosti bežného poisťného, neuhradením poisťného v zmluve dohodnutej lehote a v dôsledku plynutia času dochádza k zániku poisťnej zmluvy.

Dovolací súd súhlasí s názorom prvostupňového súdu v tom, že uvedené pojmy je potrebné rozlišovať, pretože majú rozdielny obsah, nestotožňuje sa však so závermi prvostupňového súdu, ku ktorým dospel na základe rozlíšenia týchto pojmov a s ktorými sa odvolací súd stotožnil.

Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia správne konštatoval, že podstatou sporu i podaného odvolania žalobcom bolo ustáliť splatnosť poisťného, od ktorej závisel zánik poistenia. Stotožnil sa však s nesprávnym právnym záverom súdu I. stupňa, podľa ktorého ak účastníci zmluvy upravili spôsob platenia poisťného v štvrt'ročných splátkach bez vplyvu na stanovenú splatnosť bežného poisťného, neuhradením poisťného v zmluve dohodnutej lehote a v dôsledku plynutia času došlo k zániku poisťnej zmluvy. Splatenosť pohľadávky vo všeobecnosti, teda aj splatenosť bežného poisťného znamená vlastnosť, veriteľovej pohľadávky (teda aj poisťného), spočívajúca v tom, že od označeného času môže veriteľ od dlžníka požadovať splatenie jeho dlhu a ak to dlžník neurobí, môže sa veriteľ domáhať ochrany tohto svojho práva na súde bez toho, aby súd mohol označiť jeho žalobu za predčasne podanú.

Z odôvodnenia odvolacieho súdu vyplýva, že tento nenašiel v texte sporných poisťných zmlúv *expressis verbis*, teda výslovne uzavretú dohodu o splatnosti poisťného tak, že je splatné v štvrt'ročných splátkach, ktorú považoval za nevyhnutnú vychádzajúc jednak z ust. § 791 ods. 1 Obč. zák., ktoré vyžaduje na právne úkony týkajúce sa poistenia písomnú formu a jednak z osobitnej úpravy zákonom č. 381/2001 Z.z.

Záver odvolacieho súdu, že poisťné zmluvy neobsahovali výslovnú dohodu o splatnosti ročne splatnosť ročne stanoveného poisťného dohodnutými štvrt'ročnými splátkami, dohodu o ktorých nemožno považovať za dohodu o posunutí splatnosti ročne stanoveného poisťného na deň splatnosti štvrtej štvrt'ročnej splátky nie je správny. Ust. § 791 ods. 1 Obč. zák., na ktoré odvolací súd odkazuje, predpisuje pre právne úkony týkajúce sa poistenia písomnú formu, neustanovuje, že dohoda o posunutí času splatnosti poisťného musí byť ako taká aj písomne označená, stačí keď napísané je s ohľadom na skutočnosti, ktorých sa týka, zrozumiteľné a výklad jednoznačný.

Na úplné a teda riadne posúdenie veci treba ešte nastoliť a vyriešiť otázku prípustnosti dohody o posunutí splatnosti poistného dohodnutím jeho platenia v splátkach medzi poistiteľom a poistencom.

Podľa § 788 ods. 4 Obč. zák. v poistnej zmluve sa možno od poistných podmienok odchyliť len v prípadoch v nich určených. V iných prípadoch sa možno odchyliť, len pokiaľ je to na prospech poisteného.

V súvislosti s citovaným ustanovením treba teda odpovedať na otázku, či dohoda o platení poistného v splátkach majúca za následok posunutie splatnosti poistného na čas splatnosti poslednej splátky je na prospech poisteného.

Podľa názoru dovolacieho súdu je takáto dohoda jednoznačne na prospech poisteného, pretože znamená rozloženie povinnosti splatiť nemalú sumu ročného poistného v rovnakých, obnosom podstatne menších súm, čím prispieva k istému časovo vyrovnanému rozloženiu nákladov, ktoré je poistenec povinný za príslušný rok zaplatiť a znižuje náklady, ktoré je poistenec či už ako fyzická alebo právnická osoba uhrádzať spravidla na počiatku kalendárneho roku.

Pri posudzovaní napadnutého rozhodnutia možno vychádzať aj zo skutočnosti, že prvostupňový súd kvalifikoval obsah časti C. poistnej zmluvy ako dohodu o plnení v splátkach. Dohodu o plnení v splátkach Občiansky zákonník výslovne neupravuje, upravuje však niektoré okolnosti plnenia v splátkach.

Podľa § 565 Obč. zák., ak ide o plnenie v splátkach, môže veriteľ žiadať o zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky, len ak to bolo dohodnuté alebo v rozhodnutí určené. Toto právo však môže veriteľ použiť najneskôr do splatnosti najbližšie nasledujúcej splátky.

Podľa § 566 Obč. zák. je veriteľ povinný prijať aj čiastočné plnenie, ak to neodporuje dohode alebo povahe pohľadávky.

Z ustanovenia § 565 Občianskeho zákonníka *arg. a contrario* vyplýva, že neoddeliteľnou súčasťou každej dohody o plnení v splátkach je zároveň aj dohoda o posune splatnosti dohodnutého plnenia. S výnimkou prípadov uvedených v prvej vete ust. § 565 Obč. zák. sa veriteľ nemôže domáhať celého dohodnutého plnenia, ale vždy iba jeho splatnej časti (splátky). Celého plnenia sa tak veriteľ môže domáhať až v čase splatnosti poslednej dohodnutej splátky. Z uvedeného vyplýva, že ak si zmluvné strany dohodli platenie poistného v štvrťročných splátkach, právnym dôsledkom uzavretia takejto dohody je vždy aj dohoda o posune splatnosti platenia poistného, a to aj bez toho, že k jej obsahu neoddeliteľne patrí, aby to muselo byť v dohode *expressis verbis* uvedené.

Poistná zmluva je osobitným zmluvným typom, ktorý je upravený v § 788 a nasl. Obč. zák. a patrí k odplatným typom zmlúv. Podľa § 788 ods. 1 Obč. zák. sa poistnou zmluvou poistiteľ zaväzuje poskytnúť v dojednanom rozsahu plnenie, ak nastane náhodná udalosť v zmluve bližšie označená a fyzická alebo právnická osoba, ktorá s poistiteľom zmluvu uzavrela, je povinná platiť poistné. Poistná zmluva je teda synalagmatickou zmluvou a zánik poistnej zmluvy pre nezaplatenie poistného je logickým vyústením situácie, ak si poistník neplní svoju základnú povinnosť platiť poistné v súlade s uzavretou poistnou zmluvou. Podľa § 9 ods. 4 zákona č. 381/2001 Z. z. poistenie zodpovednosti zanikne, ak poistné nebolo zaplatené do jedného mesiaca od dátumu jeho splatnosti, ak pre takýto prípad nebola v poistnej zmluve dohodnutá dlhšia lehota pre zánik poistenia zodpovednosti. Poistenie zodpovednosti zanikne uplynutím tejto lehoty. Zákon č. 381/2001 Z. z. ani predložené poistné podmienky neriešia osobitne prípad zániku pre nezaplatenie splátky poistného, avšak vzhľadom na to, že výška poistného sa stanovuje s ohľadom na určité časové obdobie (poistné obdobie, resp. poistnú dobu), počas ktorého sa poistiteľ zaväzuje poskytovať dohodnutú poistnú ochranu, ako aj vzhľadom na zásadu uvedenú v § 565 Občianskeho zákonníka dovolací súd dospel k názoru, že lehota podľa § 9 ods. 4 začína plynúť okamihom, kedy je splatné celé poistné za príslušné poistné obdobie, resp. poistnú dobu.

Na tomto základe dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu v dovolaní napadnutej časti podľa ust. § 243b ods. 2 druhá veta O.s.p. zmenil tak, že aj v tejto časti žalobe vyhovel.

O náhrade trov konania rozhodol dovolací súd podľa § 243b ods. 5 v spojení s § 224 ods. 1 a § 142 ods. 1 O.s.p.. Trovy úspešného žalobcu predstavujú zaplatené súdne poplatky a to za podaný návrh 1210,-Sk + 885,-Sk, za odvolanie 2 058,-Sk a za dovolanie 4 116,-Sk spolu 8 269,-Sk. Dovolací súd náhradu týchto trov žalovaným žalobcovi priznal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 10. decembra 2008

JUDr. Jozef Štefanko, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: M. N.

